

Huiselijk geweld tussen zussen

Motiverende gespreksvoering: Casus 'huiselijk geweld tussen zussen'

Door drs. Sergio van der Pluijm

Een tijd terug had ik een jonge vrouw (18) van allochtone afkomst in begeleiding die haar jongere zusje fors in elkaar had geslagen. Van een collega had ik gehoord dat er bij haar nauwelijks sprake was van wroeging of spijt. In alle eerlijkheid waren de eerste reacties die dit verhaal bij mij opriep gedachten als: 'zoiets doe je toch niet!' en 'hoe krijg ik dat in vredesnaam bij dit meisje aan haar verstand?'. Gelukkig lukte het me om mijn oordeel tijdelijk 'in de koelkast te parkeren' en eerst maar eens naar haar te gaan luisteren. Een deel van het gesprek verliep als volgt: (Hv= hulpverlener; Cl=cliënt)

Hv: Hoe kijk jij eigenlijk terug op die gebeurtenis?' (open vraag)

Cl: Gewoon. [armen over elkaar]

Hv: Vertel eens wat meer? (open vraag)

Cl: Het was gewoon nodig.

Hv: Gewoon nodig. (eenvoudige reflectie)

Cl: Ja, anders zat ze nu misschien achter de ramen.

Hv: In de prostitutie. (eenvoudige reflectie)

Cl: Ja, kijk ik had gehoord van een jongen die ik echt vertrouw dat ze met een vriend van hem dingen had gedaan voor geld. En ik weet dat die jongen een loverboy is...

Hv: Joh, dus je was ontzettend bezorgd. (Gevoelsreflectie)

Cl: Ja, echt wel, ik heb al een vriendin verloren daaraan. Als dat

ook met mijn zusje gebeurt, word ik gek!

Hv: Zo te horen was je wanhopig toen je dit hoorde en wilde je kost wat kost voorkomen dat jouw zusje ook... (complexe reflectie)

Cl: Ja, precies, daarom heb ik haar geslagen!

Hv: Goh, wat heftig! (eenvoudige reflectie) En hoe kijkt jouw zusje hierop terug? (open vraag)

Cl: [Stilte] ... Ze is nog steeds boos op mij want ik heb haar wel een litteken gegeven, maar ze snapt ook waarom ik het gedaan heb.

Hv: Ze snapt het, maar ze is ook nog boos omdat ze nu een litteken heeft. (tweezijdige reflectie die de nadruk legt op prille verandertaal)

Cl: Ja. In haar gezicht en dat vind ik wel erg. (verandertaal)

Hv: Zo, dus de gevolgen zijn heel zichtbaar en ook veel blijvender dan de bedoeling was en zo te zien ben je er zelf ook flink van geschrokken. (Complexe reflectie)

Cl: [knikt, kijkt bedrukt]

Hv: Goh, heftig zeg... Hee, dus als ik je goed begrijp is het volgende gebeurd: je had iets gehoord van een jongen waardoor je ontzettend bang was dat je zusje in de prostitutie zou komen en je wilde haar daartegen beschermen en in je wanhoop wist je maar één manier en dat was: haar slaan. En hoewel je zusje snapt waarom je het gedaan hebt, heeft ze nu een litteken in haar gezicht en dat vinden jullie allebei heel erg, vooral omdat het zo zichtbaar is. (Samenvatting)

Cl: [knikt]

Hv: Zou jij volgende keer samen met mij willen kijken naar wat je nou nog méér kan doen in zo'n situatie, behalve slaan? (gesloten vraag, die haar autonomie respecteert; agenda-bepaling voor het

volgende gesprek)

Cl: jawel.

De week erop hebben we samen gebrainstormd over dingen die je kunt doen als je je ontzettend bezorgd maakt over een jongere zus. Vervolgens hebben we gekeken naar voor- en nadelen op de korte en lange termijn van deze mogelijkheden. Uiteindelijk kwamen we samen tot de conclusie dat een eerste optie was: gewoon vertellen wat je hebt gehoord, vertellen dat je heel bezorgd bent en uitleggen waarom. Vervolgens hebben we dit twee maal geoefend in een rollenspel. De eerste keer speelde zij haar zusje en ik haar, de tweede keer speelde zij zichzelf en ik haar zusje. Dit keer liepen haar de tranen over de wangen. Na afloop was zij ervan overtuigd dat deze manier misschien wel meer effect zou hebben dan 'slaan'.

Als we even terugkijken naar het gesprek, dan valt misschien op dat ik heel weinig 'doe' in de zin van: haar proberen te veranderen, corrigeren, etc. Voordat ik motiverende gespreksvoering leerde had ik het heel anders aangepakt en was ik veel meer de confrontatie aangegaan, of meteen gaan oplossen, c.q. repareren. Inmiddels weet ik dat dit averechts werkt, omdat de cliënt dan zichzelf gaat verdedigen en/of in de weerstand schiet en zo zelf alleen maar meer overtuigd raakt van 'haar gelijk'. Het is echter juist de kunst om niet te oordelen en de cliënt zélf te laten vertellen waar ze zich zorgen over maakt, de zgn. verandertaal. In dit gesprek was de verandertaal eigenlijk heel minimaal, maar de lading ervan was sterk voelbaar en voldoende om te gaan kijken naar alternatieve oplossingen.

Een voordeel van motiverende gespreksvoering is dat goed meetbaar is of een bepaald gesprek aan de criteria voldoet. De

belangrijkste criteria luiden als volgt:

- Praat minder dan je cliënt
- Geef twee of drie reflecties tegenover elke vraag die je stelt
- Stel twee keer zo veel open als gesloten vragen
- Geef meer complexe dan enkelvoudige reflecties.

Daarnaast wordt o.a. gelet op een empathische basishouding, het respecteren van de autonomie van de cliënt en het creëren van een sfeer van samenwerking.

Deze criteria worden voor twee zaken gebruikt: allereerst voor het doen van onderzoek. Gesprekken van hulpverleners én de geuite verandertaal door de cliënt worden dan gedurende langere tijd gescoord op de zgn. Misc (Motivational Interviewing Skill Code) en vervolgens wordt deze score gelegd naast de daadwerkelijke gedragsverandering. Op deze manier is steeds beter in kaart gebracht welke gesprekstijl het meest effectief is. Na honderden onderzoeken op deze manier te hebben verricht, kan al enige tijd met recht worden gesteld dat motiverende gespreksvoering bewezen effectief is. Ten tweede worden de criteria gebruikt voor supervisie-doeleinden. Hulpverleners die in zo'n supervisie-traject zitten, nemen hun gesprekken op (met toestemming van de cliënt, uiteraard) deze gesprekken worden gescoord op de zgn. MITI (Motivational Interviewing Treatment Integrity code) en worden vervolgens gecoacht op zaken als gesprekstechnieken, MI-spirit en empathie.

Nieuwsgierig geworden? Op 8, 9 en 10 juni verzorgen drs. Anne van Stralen en ik voor het IEP de driedaagse training 'het Motiverende Gesprek'. Tijdens deze training krijg je alles mee wat je nodig hebt om in de praktijk met motiverende gespreksvoering aan de slag te gaan: de gesprekstechnieken, principes,

basishouding en spirit. We werken daarbij o.a. met veranderingen die we zelf zouden willen doorvoeren of waar we ambivalent over zijn, zodat iedereen MI aan den lijve kan ervaren. We kijken er naar uit je daar te ontmoeten!

Met vriendelijke groet,

Sergio van der Pluijm